

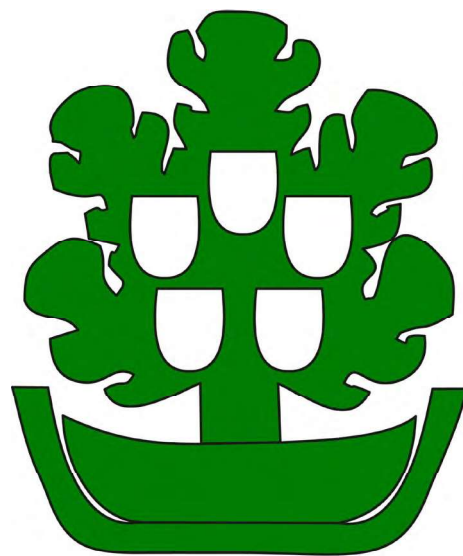
Helsingfors Släktforskare i snabbelysning

Det är maj 1973 och det våras i Helsingfors. Deltagarna i Svenska Arbetarinstitutet Arbis släktforskarkurs skall avsluta terminen, men den inspirerade deltagargruppen på 26 personer har svårt att skiljas. Det har varit en intressant och spännande kurs under Ragnar Mannils ledning och man vill fira med en avslutningsfest innan man skiljs och fortsätter forskandet på egen hand. Lämpligt infaller dessutom Mannils 50-årsdag och det passar utmärkt att samtidigt uppmärksamma den, tycker man. Det är då, den 23 maj som Margareta Damsten, själv aktiv vid bl.a. Folkhälsans populationsgenetiska avdelning, kastar fram idén att gruppen kunde fortsätta träffas, utbyta tankar och erfarenheter och bara ha roligt tillsammans.

Så här skrev första ordföranden Nils R. Kock i 10-årshistoriken: "Under diskorkningen efteråt kom Margareta Damsten med ett spontant förslag att vi skulle fortsätta att regelbundet samlas kring vår gemensamma hobby släktforskningen. Alla var med på noterna och Gustaf åtog sig att planera och organisera det hela". Fröet till det som skulle bli Helsingfors Släktforskare var sått och den Gustaf som åtog sig att fundera på upplägget var Gustaf Aminoff.

ONSDAGSKLUBBEN

Till en början kunde man träffas en gång i månaden, förslagsvis tredje onsdagen i månaden, föreslog Aminoff, och gänget kunde kalla sig Onsdagsklubben och i högtidligare sammanhang Genealogiska onsdagsklubben. Så blev det. Redan den första hösten inleddes kutymen med inbjudna föreläsare och klubben har nogsamnt antecknat dem alla. Den allra första föreläsningen hölls av chefsbibliotekarien vid De Vetenskapliga Samfundens i Finland bibliotek, fil.mag. Nils

Berndtson med rubriken "Genealogiska Samfundets i Finland bibliotek". Det beslöts också att föredraget "stencileras", och här lades grunden till det som senare skulle utvecklas till en riktig medlemstidning – Släktforskaren. Texten i verksamhetsberättelserna vittnar om

att allt det här hände innan vi hade mobiltelefoner, PC, internet och datorer. Bilder och material visades som diapositiv och texter på overhead.

ONSDAGSKLUBBEN BLIR HELSINGFORS SLÄKTFORSKARE R.F.

Under hösten väcktes frågan om man inte borde formalisera klubben på något sätt. Deltagarantalet på månadsträffarna gick upp mot 30 personer och man kunde anta att långt flera ville vara med, men då behövde klubben få fastare former.

Den 27 februari 1974 hölls det möte man beskrivit som det första årsmötet och som samtidigt karakteriserats som ett slags inofficiellt konstituerande möte. Man valde en första interimsstyrelse, diskuterade namnfrågan, funderade på stadgar och planerade en studieresa till Sverige och en annan kontakt-sökande resa till Jakobstad.

Det blev interimsstyrelsens uppgift att komma med ett namnförslag. Helsingfors Släktforskare kändes som ett lämpligt namn för en frivillig, ideell föreningen vars uppgift var – och fortfarande är – att sammanföra personer i Helsingfors med omnejd, som är intresserade av släkt-, person- och hembygdshistoria. Föreningen skulle sprida information och kunskap om hur släktforskning bedrivs och vilka krav man bör ställa på en vederhäftig släktutredning för att den skall kunna accepteras som källa för fortsatt forskning.

Hösten 1974 antog medlemmarna stadgeförslaget och vid föreningens officiella konstituerande möte den 15 januari 1975 kunde mötesordföranden Nils Kock meddela, att interimsstyrelsens medlemmar samma dag hade undertecknat följande stiftelseurkund, som skulle inlämnas till Justitieministeriets föreningsregister: "Vi undertecknade har grundat en förening benämnd Helsingfors Släktforskare samt anslutit oss som medlemmar till föreningen ävensom godkänt dess stadgar, som vi bifogar. Helsingfors den 15 jan. 1975." Föreningen registrerades 2.10.1975.

ALLA HAR EN SLÄKTI

Vi som inte var med då kan ana den brinnande entusiasmen. På två år hade föreningen redan 100 medlemmar och sju år efter starten över 200. Det är spännande att spekulera i orsakerna till att släktforskning började intressera så många. Vi kan konstatera att våra första medlemmar hörde till den generation som måste ta sig igenom världskrig och växa upp med efterstädningen. De fick göra saker på nya, moderna sätt. Traktorn och mjölkmaskinen gjorde pigorna och drängarna överflödiga på landsbygden och det bondska livet kanske kändes händelseöst och insnöat? Modern industri, modern mekanik, egen lägenhet i höghus med vatten in och ut, gjorde att många inte måste utan ville flytta till stan. Men familjebanden brast och de många släktberättelserna försvann, och det är ofta när man börjar närma sig pensionsåldern och hinner fundera över vem man är och varifrån man kommer som slakten blir intressant! Då gällde det, liksom nu, att lära sig släktforskarhantverket från början och grundligt. Några genvägar via digitaliserade arkiv och släktforskarplattformar på nätet fanns inte. Först gick man en släktforskarkurs, sedan fick man ty sig till kamratstöd och handböcker, lära sig hantera mikrofilm och mikro-kort och bege sig till olika arkiv och helst av allt lära sig läsa och förstå gammal svenska.

FÖREDRAG. UTFÄRDER. EXKURSIONER

Det är uppenbart att de första entusiasterna var måna om att lära sig allt som gick att lära sig, men man ville också uppleva och ha trevligt tillsammans och skvallerfaktorn kan ha varit betydande. Vem var släkt med vem? Släktforskning betyder att man helt vetenskapligt kan ägna sig åt att ta reda på sådana saker, men framförallt verkar det vara intresset för person- och bygdehistoria som styrde verksamheten. Fram till 2020 har föreningen registrerat 36 resor med övernattning, 46 endagsutfärder och 49 kortare exkursioner. Övernattningsresorna har skett till historiska platser i grannländerna i Baltikum och till Sverige; orter som Viborg, Björkö, Terijoki, Kronstadt, Tallinn, Hapsal Ormsö, Riga, S:t

Petersburg, Dorpat, Sordavala, Tienhaara, Tali-Ihantala, Strängnäs, Eskilstuna, Arboga, Örebro, Karlstad och Uppsala bara flimrar förbi. I år, då det gått 100 år sedan freden i Dorpat, skulle föreningen ha besökt Tartu/Dorpat och Narva, men den resan hoppas vi kunna göra nästa vår när coronaviruset inte längre ställer hinder i vägen!

ANTAVLOR

Våra medlemmar verkar fortfarande vilja vara med i släktforsksammanhang, men alla släktforskar inte aktivt själva och målsättningen att varje medlem skall göra sin antavla uppfylls nog inte. De släktutredningar som gjorts är samlade i föreningens arkiv och många har publicerats i tidningen Släktforskaren, och tipset som vi gärna ger är att man kan höra sig för hos oss om en släktutredning måhända redan gjorts när det gäller den egna släkten.

SLÄKTFORSKAREN POPULÄR

Är det någon som minns stencilen? Texten som skrevs på skrivmaskin på en vaxduk slog hål i duken som sedan placerades i en stencileringsmaskin som pressade smetig svart färg genom hålen för bokstäverna. Arken som spottades ut i den mängd man ville ha skulle sedan ordnas för hand och nitas ihop. Maskinerna var stora grejer som privatpersoner inte höll sig med så vi kan anta att den stencil som delades ut först till månadsmötesdeltagarna men senare till alla medlemmar kan ha sponsorerats av något välvilligt företag. Stencilerna var ett viktigt kommunikationsmedel vid sidan av den fasta telefonen. Släktforskaren innehöll sammandrag av föredragen, resebeskrivningar och notiser och kom ut två gånger per år. Någon vetenskaplig skrift i sträng bemärkelse har tidningen aldrig varit. Släktforskaren har idag en upplaga på ca 350 exemplar och sänds till alla medlemmar och till flera släktforskarföreningar och organisationer, både i Finland och Sverige, fortfarande två gånger per år. Tidningen är uppskattad och medlemmarna deltar med egna berättelser och upplevelser från släktforskarvärlden. Fortfarande görs

den till största delen med egna krafter, om-brytning och tryckning sköts som köptjänster, men fortfarande limmar medlemmar namnlappar för hand på de tidningar som inte kan delas ut vid olika möten. I Förbundsarenans tidskriftkampanj våren 2020 hörde Släktforskaren till de tidningar flera läsare runtom i Finland beställde hem till sig för noggrannare bekantskap och det är vi stolta över.

Skriftserien Uppsatser, som innehåller längre faktaartiklar, har hittills utkommit 15 gånger.

EGEN KLUBBLOKAL MED BIBLIOTEK

De första åren hade föreningen ingen egen lokal. Möten och klubbar hölls än här än där i staden och arkiv och handböcker förvarades hemma hos de aktiva. Det var ingen bra situation. När understöd och medlemsavgifter började strömmade in regelbundet och man fick en redbar ekonomi, var det dags att se sig om efter en lämplig lokal att hyra och 1995 kunde man slå till. Ett källarutrymme vid Dragonvägen 10 i Munksnäs hyrdes och förvandlades till Helsingfors Släktforskares klubblokal. Här har föreningen sedan dess hållit kurser och möten och här finns Släktforskarnas eget bibliotek – en guldgruva för både nybörjare och längre hunna. Biblioteket kan medlemmarna besöka enligt överenskommelse. De senaste åren har Släktforskarverkstaden, Läsning av gamla handstilar och DNA-klubben samlats där.

I år firar klubblokalen 25-årsjubileum, men festandet får bli till ett annat år, när förhållandena igen tillåter.

Månadsmötena, som samlar 30–50 personer, måste dock hållas på annat håll. I många år var Arbis vår andra fasta punkt, men efter ett år på Vetenskapernas hus hålls månadsmötena fr.o.m. hösten 2019 i Helsingfors Svenska Marthaföreningens lokal på Simons-gatan 12.

MEDLEMSANTAL OCH VÄRVNING

Sedan starten den där vårdagen i början av 1970-talet har över 700 personer under längre eller kortare tider varit medlemmar i vår

förening. Idag har föreningen 235 medlemmar och senaste år anslöt sig rekordmånga. De flesta medlemmarna var och är pensionärer. Som vår gäst Erland Ringborg från Sveriges Släktforskarförbund konstaterade vid den Nyländska släktforskar dagen, som vår förening tog initiativet till hösten 2019, är 65+:arna ingen bristvara, vilket släktforskarföreningarna kan glädjas åt. Men vi skulle önska och vill fortsätta arbeta för att många fler redan i yngre ålder skulle ansluta sig, genom att t.ex. initiera nya forskningsprojekt.

Ett sådant projekt är kartläggningen av soldattorpen i Svenskfinland som just nu är inne i penninganskaffningsskedet. Målsättningen är att i samarbete med andra släkt- och hembygdsföreningar försöka ta reda på var det tusentals soldat- dragon- och båtsmanstörpen en gång låg och vem som bodde i dem fram till 1809 då hela systemet med soldattorp lades ned.

Margaretha Wildtgrube och Tony Kronqvist

Släktberättelsetävlingen 2020

Genealogiska Samfundet i Finland utlyser Släktberättelsetävlingen 2020. Berättelserna ska handla om personer eller familjer och kan bygga på dokumenterad information, minnen eller egna erfarenheter. Släktberättelserna kan också innehålla fiktiva detaljer, även om de handlar om historiska personer och verkliga händelser. Skribenten kan själv välja perspektiv, stil och karaktär för sin berättelse. Berättelserna kan skrivas på finska eller svenska.

DELTAGANDE

Släktberättelsetävlingen 2020 är öppen för alla skribenter. Tävlingsbidrag kan skickas in per e-post på adressen sukutarinakilpailu@genealogia.fi **6.5.–30.9.2020**. I e-postmeddelandet anges skribentens namn, kontaktuppgifter och signatur. Släktberättelsen ska skickas som en textfil i doc-, docx- eller rtf-format och bifogas meddelandet.

Skribenten får inte kunna identifieras utifrån signaturen. Signaturer eller användarnamn som skribenten använder på diskussionsforum för släktforskare bör undvikas.

Släktberättelserna får vara högst 15 000 tecken långa inklusive blanksteg. Berättelsen kan förses med högst tre fotografier eller teckningar. Skribenten måste ha rätt att använda bilderna och teckningarna.

VINNARE

Bland alla inskickade bidrag utser Släktberättelsetävlingens förhandsjury 7–10 intressanta berättelser som publiceras på Genealogiska Samfundets webbplats. Allmänheten röstar fram en vinnare bland de bidrag som juryn har valt ut. Röstningen pågår 1–31.10.2020.

De tre släktberättelser som fått flest röster samt deras författare offentliggörs i november. Vinnarna premieras med presentkort till Vetenskapsbokhandeln.

Genealogiska Samfundet i Finland ger ut antologin Sukutarinat 2020 med berättelser från Släktberättelsetävlingen. Genom att sända in berättelsen till tävlingen ger skribenterna lov till en eventuell publicering.